

Apstiprināts:

„Baltijas Semkopija” Administrācija, Ār-Rīgas Kalku-celā Nr. 14, Puhziņu Gredeta un beedra grahmatu-bodē. Bej tam Rīgā: Altberga un Kapteina grahmatu-bodis. Zītas pilkhektās: wifās grahmatu-bodis. Uj laukeem: pee pagaitu-waldem, mahzitateem, ffolotajeem, 2c.

9. gads.

Rīgā, 2. nowembrī.

Matkā ar pefubtīfhanu par wasti:

Ar Beelikumu: par gadu 3 rubl. bej Beelikuma 1 rubl. 60 kap. Ar Beelikumu: par 1/2 gadu 1 rubl. 60 kap., bej Beelikuma 85 kap. Matkā efpedizija un grahmatu-bodis fanemot: Ar Beelikumu: par gadu 2 rubl. 50 kap., bej Beelikuma 1 rubl. Ar Beelikumu: par 1/2 gadu 1 rubl. 30 kap., bej Beelikuma 55 kap. Beelikums ween par gadu 1 rubl. 50 kap., par 1/2 gadu 80 kap.

Sludinājums, 8 kap par šhu rakstu rindinu, nem preim H. Allunans, Zelgawā; Leepīnš, Behtis; Šh. Segalls, Wauktā, un administrācija, Rīgā.

Baltijas Semkopija redakcija, administrācija un efpedizija atronahs Ār-Rīgas Kalku-celā Nr. 14.

Saimneezības nodala.

Meefchu eenaidneeks.

Kā finams, Semkopības departaments pehdejā laikā fahzīs kraht sīnās par lauffaimneezības raščojumeem un par lauffaimneeku apstahķeem, kuruš tam eefuhita wafchi lauffaimneeki, un newis zītas eestahdes. Ar šho noluhku departaments iſſuhita il gaduš žirkularuš un ſchematuš, pehz kureem departamentam wajađſigās sīnās noſazītōš laikmetōš eefuhitamaš. Taš ari pareiſi, jo ſaprotama leeta, ka wafchi ſemkopji katris par ſewi departamentam eefneegš daudš pilnigaluš raščojumu un faimneezības apstahķu aprakſtuš, nekā oſģielās eestahdes kureš eefneegš tīkai wiſpahrigaš sīnās par wifa apgabala lauffaimneezības apstahķeem.

Iſ ſchahš wafaraš ſemkopju ſraņojumeem nu redſamš, ka departamentam no daudš puſem eefuhiti labībai kaitīgi kufairi, kaš nodoti Filipjewa (entomologiſkaš beedribaš lozekla) un Batakina (Keiſariſka botaniſka dahtja pirmā botaniķa) ſinigai apstrohdafchanai un iſpehtīfchanai. Tagad ſcho pehtijumu iſnahkumi iſſudinati.

Starp žiteem M. M. Suiſaars (iſ Bebrnawaš aprīnka, Widjemē) bija eefuhitijs tabruu, kaš iſrahdijahš par meefchu muſchaš, Hydrellia griseola, žirmeni. Par ſcho kuſtoni rakſta tā: Šchis kufainiš padorijsa leelu ſlahdi, 1883. gadā Baltijas apgabalā (taš meefcheem kaitēja ari 1877. g.) un Pleſkawaš gubernā. Pret ſcho kufaini līdš ſchim naw nekahdi ſohi uſrahditi, tapehz parunaſim par to ſhini weetā, un aprakſtiim pee tam ari ſchi kaitīgā kufaina dſihwēš wiſti.

Meefchu muſcha ir gan tā leelakaiš meefchu eenaidneekš paſiſtama, tomehr winaš žirmenuš atrodam ari uſ wafaraš kweefcheem un auſahm; ſchis kufainiš war ſtahdeem loti daudš kaitet, tā ka teem waj nu tīkai loti nepilnīgi jeb ari nekahdi ſalmi (ſteebri) neattīhītāš. Meefchu muſchaš žirmeniš iſleen pehz 27 ſtundahm no mahtēš uſ ſtahda iſdehtā pautina, uturahš lapāš eefchpuſē un iſnīhžina lapu, no lapāš treknakajahm dalahm barodameeš un pa lapu ſtaigadamaš ganguš uſrahdamš. Weenā wafchā lapā dſihwo arweenu wairaf (3—13) žirmenau; žaur lapu eewainoſchann taš wiſpirmš nodſeltē un tad nokalſi, pee lam beefchi ween wiſš ſtahdeš nomirſi, it ihpafchi, ja taš kaut kahdu žehloru deht maš ween bija attīhījeeš. Žirmeniš eetinoš kahdaš 15 deenas pehz iſliħſchanaš iſ pautina, pee lam taš paleef lapāš eefchpuſē; pee tam žirmena ahda nowelchāš un pahrwefchchāš, lehnam ſahrtala palitdama, tā ſauktā neihſiā tibſtołki (koſongā). Gemihſiſchanaš welkaš kahdu nedeku, tad muſcha iſleen iſ tibſtołka, tā ka pilnīgi jaunaš muſchaš rodas jau pehz kahda mehneſcha. Žadomā, ka ſchis kufainiš gada laikā pahrdſihwo wairaf dſimumu, kuru ſkaitu tomehr newar wiš noteikt.

Līdš ſchim ſchis diwſpahrnainaiš kufainiš no dabāš ſinatneefcheem maš ween iſpehtīš, tapehz tad ari preekſch wina apkarofchanaš war tīkai uſ ſchahdeem ſokeem uſrahdit:

- a) Tā ka muſchaš žirmeniš uſbruħi pa leelakaiš daki wehlaikai meefchu ſehjai, tad meefchi butu, pehz eefpehjaš, jo agri jaiſfehji.
- b) Preekſch žirmenu iſnīhžinaſchanaš ſtahdi, kureem tee uſſkrituſchi, tuſim janopkauj un jaſadedſina; to wajađſetu jau darit, kamehr žirmeni wehl nama eetiufcheeš; tad wairš no jaunu muſchu attīhīſchanaš un iſliħſchanaš nebuš jabaidāš.
- c) Kaitīgo kufaini waretu ari žaur to iſnīhžinat, ka wafaraja lauka tuwumā apſehtu kahdu birſieli jo wehlu ar meefcheem; tā ka ſchahš muſchaš pa leelakaiš dakai uſkriht wehlu ſehiteem meefcheem, tad ori taš ſchajāš wehlaķ ſehitāš meefchu birſieleš žaur meefchu noplauſchonu un ſadedſinaſchonu woretu iſnīhžinat.
- d) No kaitīgāš muſchaš apſehſtoš meefchuš war ari, ja tee wehl par daudš maš pa-auguſchi, 4 wefchoki dſiki

apbert un tad ſemi ar ſmagahm ezeſchahm ee-ezet. Wiſadā wiſšē ſchis darbš jadara jo agri, lai muſcha jau eepreekſch meefchu aparſchanaš nepaſpehtu iſliħi.

Karalauſchu ſemkopības un meſchopības awiſe ſino par meefchu eewainoſchann žaur peleko meefchu alu razeju (Notiphila griseola). Meefchu poſiſchana eefahķaš ar treſho meefchu lapinu. Gewainotāš lapāš tapa wiſpirmš raibaš, dſelteneem plankumeem; wehlaķ ſcho plankumu krahta tapa tumſhaka un iſplatijahš pahr wiſu lapu, kureš nowihta un beidſot nokalta. Kahduš 30 žentimetruš gara ſalmu galotne nolēežahš un no lapahm eeflehtā wahrho nowahrgo. Starp lapu wirſejo un apakſhejo ahdiu redſeja maſuš tumſchuš uſpampumuš, kaš pee tuwakaš apluhloſchanaš iſrahdijahš par eetiufcheem žirmeneem.

Taš ir pelelaiš meefchu alu jeb gangu razejš (Nitiophila griseola). Taſchenbergš to aprakſta tā ſpahrnainu kufaini tā: Pamata krahta ir gluſchi bruhna, bet žaur beefcheem puſekliſcheem peleka; wafcholle eedſelena, tauſi-taſi melni, peere bruhna, ap azim melna, wīdū bruhnaka, tā ka uſ peereš redſama gaiſchaka diwkoħrtiga ſtrihpa; pahr tauſi-tajeem redſamš baltganaš plankumš, reſnaiš ſnuķiš bruhnaš, maſee tauſi-taſi dielteni. Kahjaš tumſchi pelekaš, pakalejaš kahjaš no ſatneš ſohlo eedſelenaš. Garumš 2,75, ſpahrnū platumš 6,25 žentimetri.

Žirmeniš iſſkatahš tā glaħe un ir abdeš galdeš noſliħdenš. Kufainim pakalā ir diwi rogi, kureš atrodāš diwi galmenakee gaiſa ſobriju žaurumi. Šcho ragu garumš iſtaifa tīkai 2,16 milimetra.

Junijā un juſijā to beefchi ween atrod beſgalīgā mehtrā wehlu apſehtōš meefchu lauldē, kur taš lapāš iſalo. Daſchā lapā atrada līdš 15 tabdu kuſtonu. Kurſemē un Greiſwaldēš aprīnki mehžina no ſchi kufaina iſſargateeš žaur agri meefchu lauku apſeſchannu. Kaut gan jadomā, ka ſchi gada ſlapjā wafara daudš eetiufchoš žirmenuš iſnīhžinaja, tad tomehr naw jaſchahubahš, ka daudš muſchu buš palitufchāš pee dſihwibaš un ka nahloſchā pawafari kaitīgā muſcha aikal ſahķš poſiit meefchu lauluš. Par peleko meefchu alu jeb gangu razeju to noſauza Kawalla mahzitojš Kurſemē.

Slīmu kartuſeku uſglabaſchana.

Žaur ſlapjo wafaru daudš weetāš ir 1/3 un pat wefela puſe kartuſeku ſapuwuſe jeb eepuwuſe, kartuſeki ir raibi, plankumaini, un tapehz ari no tahdu ſlīmu kartuſeku ilgaš uſglabaſchanaš naw ko domai. Pagrahbdeš, kur kartuſekuš daudš reiſ faber jo beefahm lahrtahm un augſtahm gudahm un kur tee tapehz ſatwiħſti, puħſchana noteek jo leelakaiš mehtrā. Žau pehz maš deenahm pagrahbš iſplato ſawā aplahrtne puwuma ſmatu.

Lai kartuſeki tīk ahtri nepuhtu, tad pagrabu grihdu nober ar 1—2, ja pat līdš 3 želi beefu kalku lahrtu kalki eepreekſch žaur dſehſchonu jaſpahrwefchch jo ſinalkā pulweri. Kalku lahrtai wajaga but jo beefakai, jo dreghnakeš pagrahbš. Uj katru 2—3 pehdāš beefu lahrtu kartuſeku uſſlaira atkal ar roku jo plahni tahduš paſchuš ſmalkuš dſehſtuš kalkuš. Tā dara, kamehr pagrahbš pilnš. Pat bedrēš un ſirtāš jeb ſirpāš ar kalķeem apſrahdati kartuſeki tīk ahtri nepuħſi.

Waltee kartuſeki ari ſchogad puħſi jo wairaf un tapehz ari pee ehđameem kartuſekeem kalki jaņem palihgā, jo kaut gan ſlīmoš kartuſekuš no weſelajeem it ruħpīgi iſlaſa, tad tomehr arweenu wehl paleef kahdeš ſlīmoš kartuſekiš ſarpā un iſplata ſehrgu ſtarp weſelajeem kartuſekeem. Kalki puħſchannu aptura un nekaitē ari kartuſeku garſchāi, ja toš leetā maſakā mehtrā. Kalki ſiſpri ween tihra pagrabuš. Nīdſehſti kalki ſakarſetu pahraf ſiſpri kartuſekuš.

Semkopības un amatneezības iſſtahde

Grīwaš-Semgalā, no 30. aug. līdš 4. ſept. 1883.

Iſſtahdeš ſwarš jaunatōš laikā deeſgan atſihtā. Wina iſrahda uſ ſchauraš weetaš, tā ſtahw ar weenu waj otru leetu wiſā plaſchā apgabala, waj ſemē; iſſtahdeš iſrahda toš labaloš wanahkumuš weenā waj otrā darboſchanaš laukā un žaur to pamudina apmekletojuš uſ ſaženſibu un pakaldariſchannu. Tadeħt beefchi ween tagad iſriħto iſſtahdeš un ar wīnohm eepaſiħſtina laudiš daſchadā wiſšē. Tā Hamburgā, kur ſchowafar notureja leelu mahſlopu iſſtahdi, ne tīk ween waſtaħwoſchāš awiſeš nefa ſinaš par ſcho iſſtahdi, bet iſnahža pa to laiku un jau eepreekſch, ihpafcha iſſtahdeš awiſe, kaš laudiš ſagatawoja uſ iſſtahdi un wīnohm bija par wamahzītaju ari wafchā iſſtahde. Sinaš un aprakſti par iſſtahdi eepaſiħſtina ari neapmekletojuš ar wīnoš iſſtahdiſjumeem un panahkumeem, žaur ko tad ſchahda iſſtahde wiſai ſemei par ſwehtibu paleef. Negribam gaidit no iſſtahdeš ſchaurajā Semgalā ari ſewiſchku iſſtahdeš awiſi, bet gan ta pelna, ka to ari laikrakſtōš pahrrunā un tahlakai publikai paſiħto, kaš tur bija redſamš un eewehrojamš. Līdš ſchim ne-efmu uģahjiš ne Wāžu, ne Latweefchu laikrakſtōš nekahduš plaſchakuš ſraņojumuš par ſcho iſſtahdi, tadeħt, lai gan druſku wehlu, tomehr mehžinaſchu paſiħſtiit ſcho un to par mineto iſſtahdi. — Ka man laikā atkahwa tīk diwi deenoš, 3. un 4. ſept., but uſ ſchīhš iſſtahdeš, tad newaru un negribu to pawiſam aprakſtiit, bet tīk laſtajeem līdšdalit, kahdu eefpaidu ta pee manim atſahžufe.

Semgala ir Kurſemeš augſcheme jeb winaš auſtruma galde, kaš te tahlu aiſteepjaš tā aſie. Semgalaš meefiſch, Grīwa, atronāš wafchā Daugawaš malā, ir ahripſehſtiſch no Dinaburgaš un gul tōpat ahripuš Daugawaš, tā Zelgawaš ahripſehſta wē Rīgāš. Iſſtahde, iſriħlota no Žaunjelgawaš-Žuħteš ſemkopības beedribaš, bij eetaiſta ahripuš meefiħna it jaunā weetā, ſmulā preeſchu uſkalniſi, lam apfabrti ſteepahš augſta deħlu ſehſta. Ce-ejaš wahrtu ſtabi un palode bija gliħti aplahſti ſmalahm ſkujahm un apſprauditi raibeem karogeem un karodſineem. Pee wahrteem dabuja biketes un kataloguš, pehdejoš weenigi Wāžu walodā, it kā tad iſſtahde atrastoš newiš Daugawaš, bet Reinupeš malā. (Kā pehzat dabuju ſinat, tad eſot bijuſchi gan katalogi ari Kreemu walodā, bet kaš jau wafchā eefahkumā iſpahrdoti.) Ceſchā eegahjuſcham un uſ augſtakāš weetaš noſtahjuſchameeš, bij weegli pahrfſtatit wiſu iſſtahdi. Loiznibu ſakot, eš un mani līdšbeedri bijahm pahrfſteigti, eeraudſidami daudš plaſchakaš eetaiſeš, nekā bijahm domajuſchi uſeet maſajā Grīwaš meefiħnā. Li-kaħš wiſš ſwabadi un leetai derīgi eerihſtoš. Weenā malā goz ſehſtu bija lopu aiſgaldaš, otrā malā maſchīnu leeweri. Gandriħš wafchā wīdū ſahweja leelakaiš leeweniš jeb ehla amatneezībaš riħkeem ar tahlu ſaredſameem palodu uſrahſteem: wiribus unitis (t. i. weenoteem ſpeħkeem). Bej tam bija redſami uſ iſſtahdeš platſcha wairaf pawiſjoni, tā iſſtahdeš komitejai, muſiķaš lapelei, aluš pahrdofchanaš un pat kundſenem ſawš ihpatš u. z. Utſpirdſinaſchanaš weetu ari bija deeſgan, leelā, bildem iſfabrtā reſtorāzija un žiti maſaki leeweri; tīk ween ſehdeħku nebij wiſur deeſgan, tā ka wīnu deħt pat daſcha kauleſchanaš bija dſiedama.

Laiš jauķš, ſaldaru muſiķa branga, pee laba aluš atſahpejuſchēeš, apſlatiſim nu iſſtahditōš preekſchmetuš. Ceſim, lai gan leeleem, ahstreem ſokeem, wiſu žauri pehz tahdaš pat rindaš, kahda Wāžu katalogā eewehrota.

Papreekſch noħt kuſtoni: gowſlopi, ſirgi, zuħlaš, ſuni, mahju putni un aitaš.

Gowſlopi, pehz kataloga, bija ſche ſaweſti no kahdeem 18 iſſtahditajeem, pa leelakaiš dakai leelgruntneefcheem. Lopu ſkaitš ſneedjahš pahri par 70, no kureem tīk kahdi 3 waj 4 peedereja maſgruntneefcheem. Wija

redsamā daschadā lopu flakā*), gan wiswairat Angelnes (Angleru) lopi, bet ari pulks Allgawās (Allgauer), k̄a ari Breitenburgas un Hollandijas lopi, bet gan tif fahds pahris lopianu no muhsu semes fugas.

No gakašlopeem jeb barokseem tif G. Jon Dettingens ij Kallunes bij istahdijis 5 wehrschus, katru no fawas flakas: 1 Angelneeti, 1 Ostfriesi, 1 Breitenburgeeti, 1 Allgaweeti un 1 Rijewas wehrfi. Wif 5 barokai bija pehz isflata gandrihs weenlihdj trefni, un ka nebija peefihmetis fabarofchanas laiks, barokai fwaris preefsch barofchanas laika un tagad, tad apflattajis newareja preefsch fewis nelahdu fpreedumu taifit un bij japeeteel tif ar paflatifchanos ween. Brihnumis, ka fcheem gakašlopeem nebija lihdsas nostahditis ari fahds wehrfis no Schorthornu (ibfragu) flakas, luei taffchu tee flawenalee gakašlopi wifa pofaulē; fchihš flakas barokni falihdsinot ar jitu fugu lopeem, waretu labi redset farpibu, par zil tas labaf war fabarotees. Pat wifa istahde neredseja neweena Schorthornu lopa.

Peena lopu preefsch fchihš istahdes bija deegau bagatigi, tur bija bes flauzamaahm gowim ari teles un teki, k̄a ari waislas-bulli — daschadā flakās. Apflattajis nu lahpraht gribetu finat, luea fuga ta peenigafā un loptureem derigafā. Raugamees tiffab fatalogā, k̄a ari uf tabin zetelem, kas pee katra istahditā lopa feenā ufahrtas, waj tur nebus peefihmetis, zil ftopu katra flauzama gowis par gadu dewufe. Bet welfi, nekās mums uf to neotbild, un tā nedabujam finat pafchu fwarigalo leetu par istahditeem gowšlopeem. Labproht ari finatum, waj istahditee fwefchas flakas lopi tepat peedfimufchi un augufchi, jeb waj tee jau tahdi no ahrsemem eewefsi; eewehrojama leeta ir ari peena lopu fwaris, jo pehz lopa leeluma (fmaguma) grofahš wina baribas waitums. Refinu, pee kahda prinzipa appree-deji bija turejufchees goda-algas peefpreesdami, kad wizeem fchahdu pamata fira truhka; pee dascha gowšlopa wairaf nekā nebij peefihmetis, k̄a tif istahditaja wahrds un „eine Kub“ (weena gowš). — Pehz isflata daschi lopi bija deegau fkaifiti, bet ziti ari deegau prafti un tomehr apfihmeti dikti augfahm pahrdofchanas zenahm, k̄a ka daschi apmekletaji peebilda, ka dauds istahditajeem ejot hijufchās tif turgus fpekulazijas prahtā. — No tahm daschadahm istahditahm lopu flakahm warezahm atflahrt, ka Augfch-Kursemes leelgruntneeki zenfchahš pahrelabot fchejeenes gowšlopu flaku ar eeweflahm fwefchahm flakahm. Wifwairaf bija istahditi Angelnes un Allgawās lopi (Angler, Allgauer). Angelnes lopi**) jau fen atradufchi patifchanu pee muhsu semkopjeem un ir ta flaka, kas wiflabaf panes muhsu goifu un peeteel ar muhsu ganibahm. Schi flaka ir gandrihs ta weenigā, kas jou ari pee muhsu masgruntneekem fahf eeweeftes; bet daschās muifchās atron tif Angelnes lovus. Gan daschi no muhsu semkopjeem domā, ka Angelnes lopi dodot leefu peenu, bet te gan laikam tif nepeeteelofchā bariba bus waitniga. Gefahlumā minetā Hambur-gas istahde tika noutureta peena-lopu konturenze, un te Angelnes gowš pahrfpehja zitas flakas tikpat peena labumā, k̄a ari daudjumā. (Peenu aprehinaja pee konturenzes pehz lopa dšhwā fwarā, if no 500 kilogra-meem = 1000 mahrz.) Tadeht Angelnes flaku war eeteift muhsu semtureem, to audfinat waj nu tihru, waj ari pahrot ar muhsu gowšlopu flaku. — K̄a bij redsamā, tad ari Allgawās***) lopi it labi eedfihwojas muhsu flimatā. Istahde bija redsama ari weena gowš, kas zehlfuheš zaur pahrofchanu muhsu flakas ar Allgawās flaku; man lifahš, ka fche tas panahfums bij ihfi teizams. It ihpafchi flawē fcho lopu tauko peenu, kas dauds fweesta ifdodot. Tadeht ari masgruntneekem de-retu ifmehginat fcho flaku, wiflabaf pahrojot ar semes

*) Wahrdi „flaka“ un „fuga“ teel wee mums fchobridd wehl jutu jutahm leetati. Te wajadsetu reis fahf taifit farribu, fchos wahrds nodibinat un leetat firtu fawā weeta. Wahrde „fuga“ butu nemams preefsch; species, Ari, waz, un „flaka“ jeb „wafuga“ preefsch; subspecies, Race, Unterart (Schlag), popoja. Gan labaf flaketu wahrds „wafuga“, bet ta „flaka“ jau waitaf warais, tad leetajim to fch. **) Schihš flakas dšimtene ir Angelne, Schleswigā, kas ar Kurfemi gandrihs uf weena platuma-groda guk, tadeht ari tureenes gais pa dakaf libdinajas fchejeenes gaitam. Angelnes lopi ir weenumehr farfanbruhii, galwa un kahas drufku tumfchafas, ragi ref-gall balgant, wina galones melnas, wirpus nageem balte walnits. Zau no mafolnes wisi ceradinati gandš cet, zaur ko tee norubbahš un ta pehz auguma widejā leelumā, tad tee-tufahš weegli un eefpehji deegau baribas famellet ari uf mafaf fahfahmahm un fahfahmahm ganibahm, fahdas daudfahrt wee mums atronamas. Tekeem wafneefš labu, bet ne wifaf trefnu baribu. Slangufchee lopi, itti wee labas baribas, wifaf drihs peenemas un pahrewehřch wafneegto baribu it ihpafchi peenu, tadeht k̄a jau no mafolnes zaur wafnapu barofchanu wee teem netika madinata ta dšifchahahš, peereentees galā. Zaur fawu labu peenibu fchil flaka itwat Wehzijs, k̄a ari zitas semis it fipri ifpattijufehš un teel weenumehr wehl no Angelnes leeliffi ifwefta. Tadeht tur pofahm fewifchā beedrihu ar fihgreem ifweemem, tad war fchihš flakas fopratigu audfinafchanu gabda un pirzejeem par flakas ihfentibu ifdod fchihš leelibas-rahfus. ***) Allgawās lopi dšimtene ir Allgawās Alpu fahnjod, Wawarijā. Sschihš flakas lopi ari naw wifaf leeli, ir labi fkaifiti, bet pajemf. Krafu waj nu gukfchiditena, waj ari wafumfcha, ar wafuru

flaku. — Bija ari daschi (farfanraiber) Breitenbur-gas lopi, k̄a ari fahdi (meltraiber) Dftrichfchi, kas weeni, k̄a otri peeder pee leelajahm, fmagajahm lopu flakahm, grib labu fopfchanu, un ari ganibahm wajaga but tahdahm. Kur tee bes fahdas leelas noftaigafchanahš deegau fahles war pachstees; tadeht masgruntneekem, it ihpafchi tahdeem ar flittahm ganibahm, fchee lopi naw eeteizami. Gandrihs tas patš butu fahams ari no peenigajeem Hollandeefchu lopeem, ari fchi flaka pa dauds iflutinata preefsch muhsu semes; bija redsami ari fahdi fchihš flakas lopi iftahde. Brihnumis, ka tur nebija neweena lopa no Airfchiras flakas; fchee Anglu neeleee, bet teizami peena lopi, fahf it ihpafchi Somija fipri ween ifplattitees (gan tihrafiru gan jaukti) un Wid-semē jau waitaf muifchās ufeetami. Daschi semturi neezibahm butot deriga flaka. — Zil tablu Augfch-Kur-semē muhsu semes flaka*) uflopta, to newareja tee pahri muhsu flakas lopianu iftahdit, bet k̄a domajams, tad ari fche wina gan tapat bus palafsta jeb ifmirufe, k̄a zitur muhsu prowizēs un tadeht muhsu loptureem jadomā nopeetni ween uf winas pahrlabofchanu.

Goda-algas par istahditeem gowšlopeem bija pee-fpreestas: baronam f. Engelhardt — Wezloplawā, eko-nomijai — Kriřburgā, rentnezei N. Bruthan — Wefcha-muifchā, grafam Plater-Syberg — Kafimiriřk̄lā, rentes-faimneekam Dawidam Weide — Apafch-Kurzmuifchā, ba-ronam Fölkerfahm — Stallumuifchā, Wiktoram f. Hel-merfen — Sichelē, grafam Keyferling — Porewefchā.

Tagad gowšlopu nodalu atfahm, bet mums ta ja-atfahj neapmeerinatēem, jo paleekam it k̄a tuffchā, tadeht ka wajadfigo peefihmejumu truhfi. Naw doma-jams, ka tureenes leelgruntneeki, kas taffchu ar fwefchu fugu ifmehginafchanu puhlejas, ka tee ari newed peena-grahmatas par fawu ganamo pulku. Publika butu pa-teiziga, kad tahdus fwarigus peefihmejumus wina ari atflahtu un to neaftahtu nefinā. Un kad ari masgrunt-neeki gandrihs k̄a nemas nebija peewilfti pee gowšlopu iftahdes, kad nebut nedabujahm ihfi eeflatu fchi wida loptopibā.

(Zurmaf wehl.)

Wifpahriga dala.

Uttera fwehtku peeminai.

Kas lafa „Balt. Wehšnefi“ un „Balfu“, bus at-radufchi, ka ziti Latweefchi grib fcho peeminu zaur tam fwinet, ka dod Latw. ſudenteem par labu fawu ortawu. Schi preefschihme nahfufe ij fklaidras Latw. firds un tamdeht ari atradufe tif karftu pafaldfihfchanos. K̄a „Balka“ Nr. 40. iffklaidrotis, tad trihs jauneki un Kriegs-mana forku fabrikas ftrahdneeki dewufchi fcho labo preefschihmi. Te eewehrojama deegau fwefcha parah-difchanahš. „Balt. Wehřn.“ un „Bals“, kas lihdf fchim ufmudinaja uf tahdeem ihfi Latweefchu labdari-bahš darbeem, tagad walufufchi palakā. Kadeht tas it nahzijs, par to ir bijufe „Balt. Semkopi“ iffklaidrofchana. Ihpafchi „Bals“ nogahjis fchinē jautajumā pa dauds fahnus, k̄a par peem. wiafch fawā 40. num. atrod par wajadfigu, arwainotees pret „B. f. St. u. L.“, ka ſtu-dentu ſtipendiju naudas lafifchana ſenoteefot nemaf ne uf winas nedš uf „B. Wehřn.“ ufwedinafchanas. Tahda atwainofchanahš pret Wahzu awifi, ir fewis wafcha („Bals“) apwainofchona pret Latweefcheem. Tā ka „Balt. Sem.“ fchinē jautajumā eewem pawifam zitu, fklaidri tautifku fahwofli, tad mehs ari pee wina gree-ſchamees ar fawu rafku.

awim, un uf muguras gaitchala; ragi ir ihfi un uf abru leeti; wa-falles lehu (truhfchā) atkrahfchō. Schee lopi ufagudami un ga-nidamees fahnjods wafel fipri un ir wefeligati, nekā apofu lopi. Wisi bodot wulta, ihpafchi taura peena, fweesta fufchahai, tiffak gands eedami, ka ari kubit barojami; tadeht tee Wahzlemē, k̄a ari Au-ſtrifā fipri ween eewefinai.

*) Muhsu semes flaka ir rada Leifchu lopeem. Ari wina ari gan fawi labumi, teiz winas tauko peenu un ari winas ifwaribu muhsu apraifš semē un galkā. Bet zaur nefapratigu audfinafchanu un fopfchanu winas labas ihpafchibas naw warezufchās deegau at-fihditēem un peereentees. Sčas gan ta wor gemi, kas peena-lalkā tif 3—5 fipri peena par deenu ifdod, un kad to gakaš nem, tif 5—6 pudri gakaš? Waf-fu tautas-faimneeki rafka (Matthaei, wirtschafliche Hilfsquellen Auflands), ka tahda gowš neefot fawas baribas weweta, if kuzas peena tif 30—40 mahrz, fwefta par gadu warot fahf. — Pee warezufch audfinafchanas un ilgakā lalkā butu muhsu flaka pahrlabujama ari wate zaur fewi; ket dauds drihfaf fahneegim fcho nos-lubtu, ja nemim bulus no fahdas labas ahrfemes flakas, k̄a no An-gelnes loveem. Kam tas naw eefpehams, tas lai wifmafaf ifwehlē bulli no muhsu peenigafajahm un wefeligahm gowim un wiflabaf if-labda zita ganama wulta, jo zitatē noteef apwaislofchanahš afine-rahš neezibā, zaur ko faw flata fahdu ari fahfifit. — Sinams, ne tif ween flakas ifwehřchahahš eewehrojama pee labas loptopibas, ne fwara ir ari poreifa teku audfinafchana, lopu barofchana un puze-fchana, fittas kuttis semā u. t. t.

Ar fawu luhgumu mehs greeſchamees pee Latwee-fchu fehweem un Latweefchu mahtem, lai wisi, eeweh-rodami fcho labo, no nabaga ftrahdneekem doto preefsch-ſihmi, tai ari jo felmigi pafaf dara. Tahda Lutera deenas fwinefchana atnefhš wifaf Latweefchu tautai fwehtibu un labu firds-apfira. firds-apfira, ka wina ir fchinē deenā zaur fawu dahwanu dauds Latw. jaunekerm geuhfā zeefchanaš laikā palihdfejufe fawu mahzibas laiku augf-ftolās pabeigt. Kura Latweefcha firds nepreezafeseš, if-dfirdejufe, ka offal tas un tas no Latw. tautas un sem-neeku fahrtas ir augfifolu mahzibas beidšis un dšihwē godajamu weetu eewem? Kura Latweefcha firds nenof-kums turpretim ifdſirdeji fe, ka tam un tam jauneklīm, kas wezakeem tif un tif naudas mafkajijs, ja-atfalahš no tahlakaš mahzibas, tamdeht ka peederigajeem naw eefpehams tahlaku dot? Waj te naw Latweefchu teh-weem pee fruhim fhdameem jafaka: ka ir muhsu waina, mehs negahdajahm par fawu tautas dehlu ifglitibu. Taisniba, mums Latweefcheem ir maf atteekams un laifi geubti, bet domaju un pateefcham nealojos, ka katre weens no mums warehš waj weenā waj otrā weetā few atraut un to labam mehrkim upuret. Nahda mums tal augfcham peeweftee fabrikas ftrahdneeki tif augfšu preefschihmi. Strahdneeka dšihwe — geubta dšihwe, wiafch, tā fahf, ar weenu roku fawu nowelmito grafti eewem un ar otru tulit atfal ifdod preefsch pahrtifas eegahdafchanas. Ja nu tahds nabaga ftrahdneekš no fawas mutes kumofu atrauj un labam mehrkim apurē, tad, domaju, muhsu turigakeem tautas dehleem un tau-tas meitahm nebus eefpehams ar aukfšu firdi uf to luh-foteer, nebus eefpehams fchai preefschihmei pafaf ne-darit. — Tā ka nu fchi leeta reis aifkufinata, tad pah-runafim par wina wehl tahlaku. Mehs tagad te ufai-zinajufchi fchai fabrikas ftrahdneeku preefschihmei pafaf darit, Lutera fwehtkeem par peeminu. Bet k̄a butu, kad mehs katra gadu, katre pehz fawas eefpehjas, fawu ar-tawu tam pafcham mehrkim par labu dotum? Te domajam atradufchi lihdfekli, ka tas wifceem par labu war fift ifdarits. No feneem laikeem ir eeradums, ka ihpa-fchi pa femas fwehtkeem, wahrda un dšimuma deenahm dodam pafchi un pafchi no ziteem fawemam dahwanas. Waj nu fary mums neradifees tahdi un tahdas, kas atwehleš fchihš mihlefchibas fihmes atdot muhsu ſtu-dentu ſtipendijahm par labu. Wifpirms te mums jaluh-dfas peedofchanaš no muhsu Latweefchu ſeltenitem, fu-razahm wifwairaf peeruhftu, tadeht ka tahm wifwairaf teel dots. Bet efam pahrezejinati, ka winas nefhš fcho upuri ar mihlefchibas pilnu firdi, jo preefsch mihle-fchibas parahdifchanaš newajag nekahdu ahrihu fihmju, newajag nekahdu redfawu dahwanu. Mihlefchiba firdi atfwee wifas fchihš ahrihas fihmes, tadeht wezaki, brahfi un mahfas, laulati draugi waretu fawu nodoma-tau dahwanu weeta upuret Latw. ſtudentu ſtipendi-jahm fahdu mafumizu un ar to apmeerinat fawejus. Zeram, ka peeaugufchi dahwanu fawehmeji bus ar tahdu ifdalifchana meera. Ari domajam, ka katrai Lat-weefchu jauneklē firds wairaf lehš no preefa, kad wina dſirdehš, ka fahds Latweefchu jauneklīs bus uniwerfite-tes mahzibu beidšis, un wina few warehš teift, ka ir wina tam ir palihdfejufe. Ari fchi ir dahwana Latweefchu tautai un tadeht ari tas, kas akurat tahdā weidā (wifhē) negrib paleelinat Latw. ſtudentu palihdſchibas kapitalu, war to ori zitadi darit, war katra gadu, teiffim uf katreem feemas fwehtkeem, tif un tif leelu dahwanu dot Latw. ſtudentem; jo wina taf tapat jaeefkata par muhsu, muhsu tautas behrneem, k̄a mehs katre weens ar fawem peederigeem darom. Katre weens, kas fpehji, lai gahdā par zitu, jo nahfamibai neweens newar drofchi fkatitees azis; ko mehs tagad darifim ziteem palihdſedami, to warbut daris ziti muhsu waj muhsu behrnu behrneem, kad wizeem truhftu. „Dots dodamam atdodaš“ fafa parura. K̄a if deweju pahrfkata redsamā, tad ziti de-wufchi wifpahrigi preefsch ſtudenteem, ziti dewufchi ihpa-fchi preefsch Peterburgas un Maflawas Latw. ſtudenteem. Katre lai dod, pehz fawas pahrezejinafchanahš, kam grib. Mehs tomehr turam par wajadfigu, te fahdus peefihmejumus peefpaupt. Latweefcheem, kas ſtude Peter-burgā un Maflawā, dauds wairaf wajadfigs preefsch pahrtifas, nekā teem, kas ſtude Terbatā; tur ir korteliš dahrgals, ufura dahrgala, ar wahrdu, wifa dšihwe dahrgala, tamdeht warbut pee dascheem ari zehlees eemefliš, dot ihpafchi preefsch Maflawas un Peterburgas ſtudente-em. Tas warbut kam naw weenigais un fwarigalaid eemefliš, tomehr mehs nekā zita negribam peefihmet no fawas pufes, k̄a tif to, ka palihdſiba jadod tam, kam winas wajadfigs, weenalga, kur mahzahš. Mehs ari zeram, ka M. V. B. Sinibu komifija pee ta pamata li-tuma turefees. Lai weiflakt un felmigaki eetu dahwanu lafifchana, tad butu derigi, ka daschds appabalds ufrem-tos weens waj diwi, kas ihpafchi par fcho leetu puhle-jas. Dahwanas wajaga peefuhftit „Balt. Wehřnefcha“ un „Balka“ redafizjahm. Wehřjams ari butu, ka zitu Latw. laftrafju redafizjas butu tif laipnas un wemtu

dahwanas pretim*). Pilsehtas un us lauleem, kur pasahw Latw. beedribas, tur scho beedribu preekschneezibas waretu dahwanas faksim un tad leelafas summas nosuhiti awischi redakzijahm. — Samu rakstu beigdami, zeen. tauteekshus un zeen. tauteetes wehl res atgabhinam, ka lai ta preekschshime, kuru demuschu naboga fabrikas strahdneeki, nepaleel bes atbalsa muhsu firdis. — Lubdsam ari zitus Latw. laikraffsus schis rindinas usnemt. Seemelis.

Daschadas sinas.

No eekschemes.

„Ziga f. St. u. L.“ pasneedi fawem lasitajeem to preeksch mehti, ka Widsemes bruneezibas konwents esot peekritis Lutera peeminas staba uzelschanai Niga. — Turpmat runasim mehs ari fahdu wahrdinu par nodomata staba zelschana.

No Dinuschem. Rudens, semtopju kleschu un apzirku pilditajs, atrahzjis, tadehl ari semturi fahl apfwehrt rudens raschu, lai waretu taisnu spreedumu dot par wafaras publizeem. Un lai schini sira waretu plafschafu eeklatu eeguhit, tad ari lahdas rindinas schini sira is Dinuschem peeweenaju. Keetaind laika dehl scho-gad laba seena mas, kaut gan sahle bija labi augufe. Rudsi schogad, wispahrigi nemot, wahjaku raschu isdewuschu, nekā pehen; meeschu un kartuseli puslihd. tikai ausas dishani augufas. Par dahra augteem naw neta lo minet, tee naw scheit useetami. — Sadschwes sira pee mums eet dachadi; pagasta politikas padebes arweenu tumshi apmahzees. Amatu wihru wehleschana un prahwas eet weena pehz otras, kuru gals nebut naw paredsams. — Rudenim tuwojotees aplusa libdi ar ziteem dweedatajeem ari muhsu dweedataju beedriba, turpretim tagad isrihkojam beeschafi teatraliskus uswedumus; bet — tikai frogos — kur alteers iraid latre, sam til Altaka galwina. Us moraliflo joutajumu daudis swara neleekam; frogos ir ta weeta, kur war useet Dinuschneeku flaitstafos seebus, kur jauneki pee sawa ideala — alus pubeles, un jaunawas pee danzifcha pamoda laiku. Ischekle, pee kuras draudses ari Dinuschu peeder, ir gan labd. beedriba, kura ne retumis isrihko dantschu walarus, kur tad ari teefot kreetini danzots. — Spodruma pee daschahm muhsu fainneejem mahjruhneeziba nestahw wisai leela swara, bet par to otrreis. Seltenites mas ween rihfojas gar stellem un ratineem, un pawisam mas tahdu, kas nehidaudsira raksta mihrus wahrdus, widu — paschu firminu. Tahm mihraki fabrikas isstrahdajumi un „schneiderweenu“ ischuntschuri. —

Martinsons.

No N. pagasta, Widsem. Ko scha gada flapja wafara semtopjeem aiskaweja, to teefu tagad Altas rindens atkal lauj aploptees, un tadehl reds wisur it ischalli rihfojamees. — Par scha gada raschu newarom schelotees, ir pa-audis pa pilnam. — Labaku semtopibas rihlu wehrtibu ir schaitan jau fahl atsiht un daschi spreesch tos eegahdatees, zil nu latram eekpehjama. Ta schjeenes R. gruntneekis jau atweda sirgeem lukamo mafchinu, primo schini apgabala, un la dsirdams, ta it labi strahdajot, warot 70 un wairak puhru pa deenu iskult. Pirka ta ir pee Zieglera un beedra un maffajot ar wisu gehpeli 300 rbl. Til minetais gruntneekis schelojohs, ka wiram pee mafchinas isnemshanas bijuschas daschas nepatilschonas japeedshwo un rupjibas jadfird. Es domaju, ka butu laiks, ka Nigas tirgotaju lungi fahktu ar semtureem laipnaki apetees, jo tas butu ari wirzem paschem par labu. —

Muhsu krodineeki behdajas par flitkeem laikeem, jo frogi stahwot tulkchi. — Par dahwanu lasichanu preeksch Lutera kapitula isleikschu to wehleschonos ko no laudim dsirdejis, proti: lai mineta kapitula prozentes isleekatu preeksch zita wajadsigaka mehrka, ihpachi preeksch skolu dibinaschanas, kuras tad schim reformatoram par godu waretu nosaukt wina wahrdā.

Mahrtinsch Lutera puhledamees ar tizibas flaidroschonu ruhpejabs ari par skolahm, labi atsihdams, ka daudis mas isglibitota zilweka Deewa wahrdas atrod drihsal usnemshanu, neta prasta, wehl gara tumshā budama. Ja ar laba ir tas noluhks, ko tagad grib ar mineia kapitula augteem panahkt un ufturet, tad tomehr tas naw tas labakais. Un kapehz gan scha Lutera kapitula lafshchonas komiteja til ahtri un ihfi to leetu apspreeduse nemas neprahdama, waj ta ir wispahriga lauschu wehleschonahs? Waj nebutu labaki darits, kad butu eepreeksch apwajajuschees pee draudschu jeb pagasta preekschneezibahm, lai tahs sawas domas isleiktu, ta wehletos wis-

labaki muhsu tizibas atjaunotaja 400 gadu dsimias deenu godinat un tad schahs wehleschonahs plafschaki apspreek un fahahrtot, bet ne tulit nodot galigu nepahrgrosamu spreedumu? Ta tas isfkatas ihri pehz wezu laiku eeraduma, kur Latweeschu wehl nebija patstahwigi, wa kalpu lahrida.

Wajadseja apwajajotees pee tautas (dewejeem) un wina wehleschonahs noslaukites, jo dewejeem tashu ir teefiba dot sawas grehti fapelnitās kapezinas preeksch lahda noluhka un mehrka lo paschi oridian atsinuschu par labu. Lutertizige Latweeschu un Zgauri neta naw dsenami pee mihras dahwanu doschonas, to wina fen jau peerahdijuschu, wisur ar dewigu roku sneegdami un truhltumu zeefdameem palihdsedomi un kad tee ir bijuschu pat sweschas tautas. —

Raksti „Balt. Semtopi“ un „Wahj. Weefi“ par Lutera kapitula leetoschonu preeksch skolahm atraduschu muhsu pusē sipru atbalsu un peekrischonu. — Par muhsu dweedafchanas un labdaribas beedribu siraot, jafaka, ka ta laikam bus atlaudusees „us lahtschahdas“, jo ihpachi jaukas dseefnu flaras, kas ograk muhs pa reisahm eepreezinaja, neefam fen wairs dsirdejaschi. Pehdigo reisi baudijam tahdus preeksch scha gada maija mehnescha fahkuna.

Muhsu pagasta gala, kur ischalla Uhgates upite burbulodama zauri tek, ir apmetees lahds atstawaneeku „wezis“ par „faktu apikatu“ un sola dascheem „us scho funkti“ palihdsiet, pee lam wiram lahda B. ischalli palihds, gon „kundes“ un darbu apgahdadams, jeb wira gudribas (?) isplatidams. Draugs.

No Slogas. Pagahjuscha mehnescha 20. Slozeneeki zehla II. schiras weefneekus. (Sloga ir tilai I. un II. schira.) Sloga, kur starp 1358 eedshwotajeem atronas warbut tikai lahds 100 Wahzeeschu, gan neweens nezereja, ka Latweeschu kritish zauri. — un tomehr peedshwojahm leekstu zaurtrichanu. Wainu greesch tagadejam birgermeisteram un pilsehtas galwai*), S. lgam, kas daudis ar waru esot peefpreedis eet Wahzu partija. Ka wira to pateesi darijis, to perahda zelschonas deend notiuschais atgodijums: Dmubusa tapteins, Aistranta lgs, pretojabs wehleschonas listi meht „poda“, atrahdams, waj wiram ne-efot teefiba, wehlet, ko wirsch gribot, un kapehz tam neatlaujot pascham rakst, bet dodot jau peerakstiu listi, kuru tas nelahda sira newarot „poda“ meht. (S. lgam pahmet ari zitas waronibas, bet tahs wehl naw peerahditas.) Wahrschahdiba jau eefneegta peederofcha weeta. Nahritte.

Is Smardes. Turnees dselszeta stanjias telegrafa eerehdnis, P. lgs, man pastahstija loti interesantu atgadijumu. Wirsch stahstija: „Schai wafara apstrahpeja schjeenes fainneekus, kapehz, ka nebija peeklahruschi tallā fawem mahju un lopu fargeem „garas goda sime“ jeb „sunu ordenas“. Saimneeki aismalfaja strahpi un peeklahra jautrajeem mahju fargeem „goda simes“, kuras laikam tee nebija ispehnijuschu, jo tagad polifuschu loti kaunigi, ta ka wairs ne par lahdu naudu naw isdabujami is aistrachnem. Tas nu nebutu nekahds flitums, ja wina til ne-eeru ar sawahm garajahm goda simeem pa tuwu uguns-kureem, kur tahs war weegli aisdegtees, ka fainneeka Dsr-Zahra sunim gadijees. Wirsch bijis apgulees tukra til tuwu uguns-kuram, ka goda sime (runga) fahkuse degt. Nahadinsch, ari uguns bailem, dewees pa durwim ahra un, glahschanas melledams, paskrejis paslehte, kur mehja apdsihtas ischuschas fahkuschas degt. Laime, ka fainneeks laika bija pamanijis uguns breefmas, kuras ar puifschu palihdsibu wehl spehjis nowehrs.“

Ka is augfheja atgadijuma redsams, tad sunu sprunguli neween spehj famaitat semkopim wira uftizigo mahjas un lopu fargu, bet ari isgelt uguns-grehtus, ko sprungulu isbalitajeem wajahsetu eewehrot. R—

No Kuldigas. 11. oktobri Kuldigas Sadraudsigā beedriba wehleja jaunus preekschneekus. Gemehleja par preekschneeku — Wolku, pehz tam, kad bijuschais preekschneeks, Leepinsch, attejohs, amata darichanu pehz; par preekschneeka weetneeku but, Leepinsch usnehmahs. Par kaseeri eewehleja — Schepstly, wiram par weetneeku — Freimani, rakstu weeds palika libdschinigais — Fichtenbergis, mantas sinatajs — Laubergis, fahrtibas — Taube, un beedru sinatajs — Bergmanis. Par rewidenteem eezehla Karpu un Brigenu. Teatra komissija wehl palika ne-eewehleta. — Wehl no Kuldigas ar preeku jawehna, ka Kuldigas Brahlibas skola tagad ir apstiprinata par diwklafigu pilsehtas skolu, kurai nu tahdas pat teefibas, ka aprinda skolahm, scho skolu pabeiguschee bauda III. kategorijas teefbas kara deenastā eestahjotees. Ta ka Brahlibas skola ir Kuldiga weeniga, kur tek Kreemu un Latweeschu waloda mahzits, jo zitas skolās mahzibas waloda ir Wahzu, tad gan leelu pateizibu Latweeschu teem parada, kas puhlejuschees, isgahdat mi-

netas teefibas. Ka sinams, ar scho gadu fahkotees teef skolneekem skolas ruhines dots brihws kortelis, kapehz tad ari skolneeku flaitlis jau tagad til leels, ka pehrngad seema bij, un kad nu wehl tagad skolai fawada, augstafas teefibas, tad war zeret us jo pilnigu skolneeku flaitli, jo Latweeschu deen no deenas atsiht flaidraki, ka winaem Kreemu waloda nepreekschami wajadsigā. Til tas ir nolabs schelchlis, ka literaneeschu behneem jamakā par Wahzu walodas stundahm kaut ari masa naudas summina (preeksch Wahzu walodas skolotaja loles). Peezi, feschu rubli nu gan naw leela nauda, bet teefsch kalpeem ta deesgan smaga malka, ta ka zaur to dasch labā atraujas no sawa behna fuhfichonahs us scho skola. Ka tas schelchlis tiftu weeglat, tad wajadseju til teem maffat, kas grib mahzitees pa wahzisti, bet kuresch til grib pa latwiski un kreewiski, tos atkwabinat no Wahzu walodas maffas. — Leelu pateizibu Brahliba par wina publizeem, isfaku schreit daudis wezaku wahrdā. Zuhneeks.

„Wirulane“ raksta ta: „Dwehseku malka, ko Lutera 400 gadu dsimuma deenai par peemiru no laudim lafa, mums eefuhrits daudis sinajumu. Dascha draudse jau schahdu 5 kapekas leelu dwehseku malku enahlfuse eewehrojama summa, pat 400 libdi 700 rublu. Bet dascha draudse turpreti eenahzis loti mas, tikai lahdi 10 r. Par dwehseku malkas lastajeem isuhititi skolotaji un wehrminderi, kureem pee schi darba bijis daudis puhlu un grehtibu. Daudis weetas wina tiluschu faksim ar niginajumeem un tiluschu ilamati un seimoti un naudas tee nedabujuschu neta. Daschas zitas weetas laudis fapratuschu scho naudas lastajumu ta, ka 5 kapekas jamakā no dwehseles un zitadi tiffschot strahpeti; neweens winaem neiskaidrojis, ka tahs tikai labprahligas dahwanas, kuras dot neweena newar peefpeesi, kad to negrib darit, un tadehl daudis maffajuschu dwehseku malku ar flahbu prahtu.

Neweles tuwumā, ka „Wirulane“ raksta, diwi medineeki is pilsehtas isbraukuschu un lahdu zelamala atrodoschas semneeku mahjas pagalmā eeraudshuschu sofu pulku, zaur ko teem ugahjis leels lahrumis pehz sofu galas, ka abi ischahwuschu sawas diwstobru stintes us tahm, zaur ko pezas sohs tiluschas noschautas un trish eewainotas. Smaltee medineeki tahs ahtri eekuschu famos ratos un streigusches projam. Sofu ihpachneeks steidsees laupitajeem pakal un no laimizu mahjahm, kurei schahweenus dsirdejuschi strehjuschi teem preti, bet wina atgajajusches ar flinschu resgaleem un ta aismuluschu semneekus apfmeedami: „Waj Zuh nestnat, ka medibas teefiba peeder pilsehtai?“ Semneeki esot bailēs, ka schee smaltee pilsehtas fungi turpmali netahl noschaut un nolapit wira wira sohs.

Zgaunu tautas wihrs, nelaihs Jakobsons, kuresch, ka muhsu lastajeem jau sinams bija uperejis neween sawus spehtus, bet ari sawu mantu, sawai tautai par labu strahdadams, atstahjis sawu prahwo dsimamahju, kuras robeschās wina kars ari atrodahs, leelds parahdās. Zgaunu pretineeki labprahb redietu, ka schi mahja tiftu uhtrupē pahrdota un kreetna zensona atraine un nepreeauguschu behni paliktu bes pajumta un zeestu truhltumu; jo tuliz pehz Jakobsona nahwes wina daudsinaja, ka us wina kapa drihlumā taphschot arts. Un teeschom Jakobsona mahja nahktu sem ahmura, ja Zgaunu tauta nebutu pateiziga pret sawu labdari. Ka is wira laikrafteem redsams, tad daudis weetas top famestas labprahtigas dahwanas un isrihloti basari preeksch scha noluhka. Ta nesen Terbatā noturets basars eenesis wairak simtu rublu un pehdejās deenas, ka „Wirulane“ wehsta: Bernawas tuwumā Keidas pagasta un Newelē isrihloti basari preeksch ta pascha noluhka, kur ihri eenehmumi bijuschu 233 rbl. 66 kap. un lahdi 500 rbl. Ta tad pateiziga Zgaunu tauta nekauj wis peepilditees wina pretineeku zeribahm, bet gahda, ka wira kreetnakā wira atraine un behni tiftu apgahdati un wira kars paliktu neaiflahrts.

No ahsemem.

Wahzija. Par Wahzu artillerijas pawairochonas projektu sira, ka kara ministerija pirmtahrt gribot isprakt kreditu preeksch 680 jaunu leelgabalū eeguschonahs, un orlahrt kreditu preeksch leelaka sirgu pulka tureschonas pee artillerijas meera laika.

Austro-Ungarija. Preeksch keisara Franza Josefa pretapmeklejuma pee Italias lehnina tagad isdomais schahds projekts. Nahtoschā gadā Turines pilsehtā bus Italeeschu islahde. Keisars Franzs Josefs nu brauffschot apmeklet scho islahdi, un ta ka ari lehninsch Umberto ta laikā atradisees Turinē, tad keisars ta reisē ari apmekleschot lehninu. Zaur to tad Austreeschu keisars butu isfargajees no pahwesta fadufmoschonas.

Franzija. Kreemu leeknas Wladimir, kopā ar ziteem leeknasem Franzija ufturedamees, apmeklejis ari Orleansu printschus un bijis pee Omales herzoga ul

*) Peefshweje. no Ned. Ar mihrā prahtu peekremim latru dahwanu un kwitichm schai lapā. Tadehl war ari nodot Balt. Semtopja redakzija.

*) Slogas pilsehtas galwa un birgermeistera amatu ispihda weens un tas pats zilweks.

medibu Schantilipils meshā. Kehniškās partijas amies par tahdu atgadijumu preeka pilnas. Uwise „Golos“ pee tam wehl siuojuse, ka leelnašs Aleksejs prezeschot Parisēs grafa meitu. Bet no zitam pusem schi pehdeja sira teel nosaukta par isdomatu.

No Lonkinašs sira, ka Franzišhu fara spēhka wefkomandeeris admirals Kurbe atližis ekspediziju pret Bakuinu (pee Kineeschu robeschās) us dezembra eefahkumu (pehž j. l.), tadeht ka zeki schim brihšham esot pahraflitti. Kaš turpretim bus ar ekspediziju pret Sontaju un Sanghoju, wehl naw siuots. Franzišhu živil-gubernators Harmanšs schim brihšham esot apmetees Huē pilsehtā, lai waretu labaki ušlahlot Anamas waldibai, ka ta atkal neatkristu no Franzišas. Agrakais Franzišhu spēhka komandeeris generals Vuē, kaš nesen pahrbrauzja Parisē, flimibas deht palikschot te un wairā negreesschotees atpataš us Af-Zindiju.

Anglija. No Lanlastera aprinka sira, ka Montfjeldas ogļu raktuwēs notizis gabšes sprahdseens. Ne-

laimēs brihdi 110 strahdneest atradahšs rakluwe un no waireem libds schin til 50 iswiltti, kaš wisi dijuschi eewainoti.

Atbildes.

Kofeneescheem: P. P., P. D., S. J., D. W. un P. M. Zuhfu wehleschanos nemaram iswidit. Par irfniģas watehju, to isfakel Balt Semk. par kreetnu tantif-u istureschanos Ruteraleetā, ka ari par powehletahm labahm fetmehm, straddat us preekschu tahdā wafchā spirtā, wesele tautas garā un t. t. Jums fakam irfniģu waldees. To rakstu usglabahm ka dabruq weemnu; bet Zuhfu wehleschanos, to rakstu ari nodrusat Semfoel, nemaram iswidit. Dasch to waretu eestati la lertigu sepešchanos preeksch yofaules. Wehs pehž tam nedseamees, mums pilnam weeteel ar to arhnu, ka esam publejšufchees fandsit ihfo, watees tautas garu no fweešha wehja.

W. B. — N. Pateizamees par preefubiteem raksteem. Mums butu it patibkami, kaš ir jo wrojam Zuhš Semfoel aminetu. Tikai nesaprotam, taloh Zuhš pehž o wehl neseat atmetufsch gawo h. To atmešdami Zuhš mums talschu tahdas minutes leeti tebrejama laika atšauptit. Nenemot kauna tad to wessimējam.

Wesajam Daugawectim A. P. Zuhfu siuojumu ne-

nodrusahm. Tam wa douds maš fatura. Wifu Zuhfu gawo rakstu war istelti tai teilmā: Bebralejas pilsehtā wehl douds tumšas, siche atrod douds fahrschu lizeju un wahidotaju. — Ja turpilam to siuojet, tad dadeet douds fodalu, bet maš ischaumalu.

Pr. J. J. K. Ka redsejahi, jau isleelats. Ar wateizibu fawemšim wehl ko tam libdsigu un ari siuojumās.

N. S. — E. M. Ja tahda teikuma isstruhtā, tad luhdsami nedomajet, ka ta muhsu waina. Sineet, ka Sobgalam is nedekas jaet reis wirt, un ja attrahpas afaka fowa, tad — Zuhš sineet gan, kaš tad neteel.

K. P. — W. Wanads. Zuhfu siuojumu „Par baptistu bušhanu un t. t.“, neturam nodrusahšanai zeenigu. Wehs no wifas sirds wehletumees, kaš jel drihs auru ta faulite, kaš is katra žilweta sirdi wamodinatū ihfo Kristus mahzibu, kuzsch netad naw wehlees, tal weenas tizbas preefritejt otus niginatu, isfmeetu, spaiditu un wifadeem atkauteem un neatkanteem libdskeem apfawotu. Bes tam waretut ael atgahdinates tos muhsu Pessitoja wa rdus: „Mana tehwa namā wehl douds dshwaku.“ Otru: „Atlabta wehstule u. t. t.“ nesešam dabujschi. N. d.

Atbildis redatters: Stabta Zuhlijs.

No ženfures atwehlets, Riģā. 2. nowembri 1883.

Sludinājumi.

Ihsa geografija

pagasta skolahm. Satadzijs R. Kormanis. Maksa 20 kop.

Appahdatajs Puhzišhu Gederts un beedris Riģā, Ahriģas Ralku-ēlā Nr. 14.

Nupat tā tifa gataws un dabujms wifās grahmatu bodēs:

Bendes walgs.

Pateršis šabds is Ungarijas. Katrissi tulleis N. Swonowitšs. — Maksa 30 kop. Riģā, Puhzišhu Gederta un beedra argahdibā.

Patlaban tā fonehmām prahwu fuhtijumu albumu wifaddšs leelumds un daschodds musturdš. War eelikt eelchā leelas un masas gihmetes. Zeen, pizejeem preedahwajam par jo lehtahm zenahm. Puhzišhu Gederts u. bdr. Ahriģas Ralku-ēlā Nr. 14.

Jauna, masleetata šistu kutamā mašhina — ar gebweli un 4 sirgu spēhku top us nomakšas pahrdota par lehtatu zenu Peeperašhchana Tulumā, Peterburgas weefnizā.

Gatawus fungu apgehrbus

wiſſjaunadšs musturdš no eelch, un ahr semju drehbes, par wifschetahm zenahm pahrdod

Chr. Lermanis, Riģā, leelā Kaleju-ēlā Nr. 21. Pafelleschanašs šahrtigi isgatawo.

Manā weikalā

Makšawšs Ahriģā, Jaun-ēlā Nr. 4, pahrdodu fungu gamaschās, šahlot no 4 rubl. pahri, kundšenu promenades šabbatus par 375 kop., lastinga gamaschās 230 kop., behrnu šabbazinis no 225 kop. šahlot. Tapat pahrdodu it lehti seemas mehtelus, kashofus, jaunus un apwalfatus fungu apgehrbus, keshas pulstenušs u. t. t. Pehrnu wifadas leelas un drehbes un arweenu isihreju melnus ušwafus.

J. Aleksejews.

Langdales superfosfatus

13% no wiflabakās sortes, labds, šiprds maifds, pa 6 pudi katra, pahrdod no lehgera un peereem apšelleschanašs

Adolfs Abramsohns, Jelgawā pee Anas wahrteem.

Ihstais Tautas Kalendars

1884. gadam.

No Puhzišhu Gederta. (Ar bildem pufsklots.) Dabujams wifās grahmatu bodēs par 20 kop.

Satura: Pilnigs kalendariums. Schibdu fwehtti un Pareistizigu kalendars. Gaimēs wehlejums jaunā gadā. Krauklim. Prena awies daschadi weidi daschodds laikmetos. Padoms wezmeitat Lawisei. Dsejols. Wehrgs un nahwe. Leisara bil-des. Dabigo gaudas pehž wezās sekas. Rā dšen — tā leen (lupleja). Brenzis un Schwingulis. Rā lemneeze fawa wihra pehdejo wehleschanos ispidija. Jozini. Al-mas lehjeja weitiza. (Notikums is wezās Riģas dshwes.) Kur semei mala? Ta-bakas smehtetajeem. Rā ir no ehdeena un dšehreena war fahlimt. Matu iseeschana. Dwaschās truhziba un lahšus. Derigi padomi faimneežibā un mahšturibā. Semfo-pibas, faimneežibas un dahrskopibas kalendars. Daschudaschadas tabulas. Atklats uf pagahjušchā gada notikumem pafaulē. Tirgi Widsēmē un Kurēmē. Sludinajumi.

Wifadas skolas grahmatas,

jaunas un pa wezam, kā aridsau wifadas skolas majadšbas, kā: tahseles, grifeles, spalwas, rakstamas burtnizas u. t. t., pedahwā

Puhzišhu Gederts un beedris. Ahriģas Ralku-ēlā Nr. 14.

J. Bürgermeistera

tehrauda pretschu bode Riģā,

pretim R. S. Borcherta milta magahni, leelā Minz-ēlā Nr. 8, netablu no Gerni Plates lga dru-tataras, un Peterburgas preekschpilschā, Ralku-ēlā Nr. 24, pee „Krauka“ eeb-weetos.

Lehgeris no wifl. Anglu un Wabzu amatneeku rihkeem un greeschamahm leetahm

preeksch dishlereem, kalejeem, stelmafareem, muzeneekeem, meldereem, furpneekeem, zimmermaneem, dahrsneekeem, frodereem, gehrmaneem, klempnereem u. t. t.

Rinkas, dehts, dširawn un schekrs-fahgi no J. Keypen un beedr. Schefilbē, Ral-jeju wehšchās, laktas, ftruhmūkt, abmuri, lūpes un ftruhwu greeschamee dšelcht, wiflabakee kaleju un atšlehu kaleju widdi. Wiflabakais leetšs, britis, federu un preeksch-tehrauds. Ištābs Anglu firt. Galdas, keshas un spalwu-wašhi, ftroderu un dabmu schekres un dširtles. Ižinneti un emaleereti wahramee trawti, ižinneti spanti, ehdamas, tehs un fmekamās farotes, dšels un mifina mees-feri un pleiseri. Ištā J. S. — J. Scherfchinga furpuetu nošhu weeniga pahrdotawa. Speeschas-mās, eeakomas un klebis atšlehas, — mahju, durwu un logu apfalumi, — naglas un širtes. Loku, sirgu un fawu lehdēs, bes tam ari lehdēs no fawu gawuma un resnūmā. Kafereeti, ižinneti, jaunfudraba mifina un plateereti sirgu rihku awfalumi. Balti un mifina swabragti un pulstenušs. Mahju, stalku un fufšheeru laterati leelā iswehlē. Rabibas tibrjamos feetas, is mifina un dšels-drabta. Stempelēti labibas-swari, fropi, bešmeri, fwaru bambas un swari, wiošes, harmonikas, žiteres, fleetes, flarnetes un jaltšragi. Wjolu bogeni, bogenu aštri, laipinas, kolofoniums un wiflabakās Salschu un Itālijas seides. Droschibas eerošchi, kā: pistoles un renolmeri ar wifcem weederumeem. Rā libof schim, ta ari us preekschu us tam zentifchās, tīfai tabš wiflabakās prezes pahrdot, lai waretu fawus zeen andeles drangus til lehti un til labi la eefehjams, apdeenet, lai zaur to waretu wimu ušizibu ušuret un pawarot. Wifelleschanašs zaur rakstu teel abtri un afurati ispiditas, un šahrti apnemos tahdas prezes, kaš nebutu pehž wehleschanabē isfubitas, atkal wahrmikt.

J. Bürgermeister,

tehrauda pretschu bode.

Wadons

drehbju fagreeschanas mahkflā,

ihpafchi preeksch pašmahzišchanašs, isstrahdats no isdeweja Karla Berris, drehb-neeku meistara Jelgawā.

Jauneem eefabjeem nepeereeschama grahmatu un jau strahdajochem par leelu omata atweeglinašchonu. Grahmatas faturš: isfahdrojumi mebru nemšchana; drehbju fagreeschana, un drehbju isstrahdā-fahana. Tad leelšs krahjums wifadu wairu no bebrna libds wifu rehuatā personai. — Maksa eefekta, libds ar weederigeem daku medreem 3 rubl. f. Dabujama pee Westhorna lga Jelgawā un Ruldiģā; An-nana lga Jelgawā un Wauškā; Puhzišhu Gederta lga Riģā, un pee isdeweja K. Berris, drehb-neeku meistara, Jelgawā, Ceelā eelā Nr. 14., un pret famalkas naudas 3 rubl. eesufišchanašs sem beidšot minetas adrefes teel katra preefubite par wafu.

Gewehroschanai!

Zeen. publikai paštaoju, ka esmu usnehmšs Zukurbekera eebrauhšchanas weetu.

Apsolidams labu un laipnu apdeeneschannu, šiltus un faufus stalkus, kā ari žitas labas peeleekamas weetas, šihmejos ar augšzeenibu:

J. Dombrowsky.

Advertisement for Superfosfatus, featuring a central image of a fertilizer bag with the text 'Morris Brothers' and 'Superfosfatus'.

Anglu SUPERFOSFATU,

Morris Brother'a, Doncasterē,

Advertisement for Brahti Martinsoni, featuring a central image of a fertilizer bag with the text 'Morris Brothers' and 'Superfosfatus'.

jaundšs, šiprds maifds, 6 pudi swara, maifsu ne-eeškaitot preedahwā

Brahti Martinsoni, Nr. 8, Ahriģas Ralku-ēlā Nr. 8.

Riģas Latw. beedriba. Sestdeen, 12. nowembri:

Maskeradu balle.

Šahrtibas lomifija.

Tirgus siuas.

Laifs leelains. Pehdejas deenas šhejeenes tirgus douds maš at-tal nosiprinajahšs, tadahšs pizejt, tā ka pahrdewej atkal šahfa aturetees. Dini rahmu, jo peewest wehl nepeewem. Kancēpaji ari bes leelateem šihgumeem. Sche-jeenes krahjums šoti maš. Kancēpās pašahwigt šingri, trecht pahrdewēju. Linšchlu kronis šeltis; pahrdewej atdotu par 925 kop., warbut wehl lehtaki. — Šibds 29. oktob-rim peeweda 47,688 maifus, nowafaja 27,120. Linšchlu brahtis žebtees; par 87 1/2% šehl-lahm pizejeem wafadēja makfat 138, 139, pat 140 kop. wudā. Kweešchi tīfai pahrtikal wirtli. Rudiš drusklu šingraki. Pahrdewej us 120 mahz, wafata tagad wafa 101 kop. eudā. Mufas šrahšs. Par Zekejas-Liwonas ul weetas makfaja 77/78 kop. wudā. Mweešchi rahmu; tīfai fmaģee peeperašhi.